

Nahkuri

Raggbock

Tragosoma depsarium

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Nahkuri on suuri tai hyvin suuri sarvijäärä, pituudeltaan se on noin 2,2–3,1 cm. Nahkuri on ruumiinmuodoltaan litteä ja sen yleisväritys on tummanruskea, usein punertava. Nahkurin etuselkä on peitinsiipiin verrattuna hyvin pieni ja etuselän kummallakin sivulla on iso, terävä hammas. Peitinsiipien pinta on ryppyinen ja kummassakin peitinsiivessä on kolme tai neljä pitkittäisharjua. Nahkurin silmät ovat isot ja tuntosarvet jonkin verran ruumista lyhyemmät.

Elinympäristö ja levinneisyys

Nahkuria tavataan yleensä harvapuustoisilla mäntykankailla ja vähintään muutaman vuoden vanhoilla metsäpaloalueilla. Nahkurin toukat elävät kaatuneissa kelomännyissä, jotka ovat maakosketuksessa ja säilyvät siten sopivan kosteina. Ensimmäiset naaraat voivat tulla munimaan vielä kuorelliisiin, muutamaa vuotta aiemmin kaatuneisiin puihin. Aikuisia nahkureita voi löytää pimeinä, lämpiminä heinä-elokuun vaihteen öinä puiden rungoilta, valoisaan aikaan ne ovat piilossa käytävissään tai kaarnan alla.

Nahkurille sopivimpia lisääntymispuita ovat järeät, vähintään 200-vuotiaat männyt, joissa sydänpuuosuus on korkea. Tällainen puu sopii nahkurin lisääntymispaikaksi jopa vuosikymmeniä ja monia sukupolvia voi elää samassa puussa samanaikaisesti ja peräkkäin. Nahkuri voi elää myös vanhoissa pitkospuissa. Toukkakehitys kestää vähintään kolme tai neljä vuotta. Puun sisällä kulkevat leveät toukkakäytävät ovat mutkittelevia ja täynnä karkeaa, tikkumaista purua, Ulostuloreiät ovat hieman soikeita, läpimitaltaan 10–15 mm, joskus isompiakin.

Nahkuria on Suomessa tavattu etelärannikolta Kuusamoon hyvin paikoittaisena ja harvinaisena.

Nykytila ja uhkatekijät

Nykyisin nahkuria tavataan ainoastaan itärajan tuntumassa sekä Suomenselällä. Nahkuri on taantunut järeiden vanhojen männiköiden, metsäpaloalueiden ja hitaasti lahoavien, suurten kaatuneiden kelomäntyjen vähenemisen myötä. Samat tekijät uhkaavat lajia edelleen.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan nahkurin esiintymispaikalla ja sen läheisyydessä säästetään etenkin kookkaat männyt, niin elävät kuin kuolleetkin. Maahan kaatuneiden järeiden männynrunkojen vaurioittamista vältetään. Vanhat pitkospuut, joissa nahkuri elää tai sen epäillään elävän, pitää säästää paikoiltaan pitkospuiden uusimisen yhteydessä.

Lähteet

Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. ArtData-banken, SLU, Uppsala. 512 s.

Heliövaara K., Mannerkoski I. & Siitonen J. 2004. Suomen sarvijäärät. Tremex Press, Helsinki. 374 s.

Kuva: Pekka Malinen, CC-BY-SA-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)